

УДК 930.25(44)“XX”(1914–1915)

*Богдан ЛАЗОРАК***СЕКРЕТНА ПАПКА НАЧАЛЬНИКА ДРОГОБИЦЬКОГО ПОВІТУ КАПІТАНА ОЛЕКСІЯ ТІЛЛА ЯК АРГУМЕНТ РОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНОФОБІЇ В ГАЛИЧИНІ (1914–1915)**

Опубліковано 36 оригіналів документів секретної папки начальника Дрогобицького повіту капітана Олексія Тілла періоду російської окупації Дрогобищини (жовтень 1914 – квітень 1915 рр.). Більшість документів – це допити, рапорти, донесення та накази, які стосуються унійного духовенства та польської і єврейської інтелігенції Дрогобищини. Виявлено, що розпорядження начальника Дрогобицького повіту та губернатора Львівської губернії мали відверто українофобський характер, що підтверджують факти про вивезення унійних парохів до Сибіру, і навпаки, про штучне призначення на їх місце православного духовенства. Документи містять цінну інформацію до історії незнаного в літературі періоду діяльності дрогобицького магістрату та рідкісне розпорядження стосовно оборони окупованих територій від наступу австрійської армії.

Ключові слова: Перша світова війна, Дрогобищина, Олексій Тілло, українофобія.

На початку Першої світової війни Дрогобицький повіт був одним із найголовніших стратегічних зон в загарбницькій економічній доктрині Російської імперії, яка ґрунтувалася на добуванні нафти, озокериту, газу та лісового масиву Карпат. Російська окупація принесла в наш край тривогу, адже вістки про появу російської етнофобії до місцевого населення містять численні джерельні дані. Робота секретної воєнно-поліцейської служби царату зумовила тюремні висилки мешканців Галичини на далекий Сибір, нищення культурних цінностей, і найважливіше – блокаду духовно-релігійного надбання українців, засвідчуючи цим “істинну любов до братнього народу”.

Нещодавно в Державному архіві Львівської області нам вдалося виявити секретну (за своїм цільовим призначенням та змістом) папку документів воєнного часу (січня – квітня 1915 р.), що містить воєнно-поліцейські рапорти, оперативні допити, доноси та розпорядження адміністрації начальника Дрогобицького повіту капітана Олексія Олександровича Тілло, який від імені російських окупаційних властей урядував на Дрогобищині і здійснював виконавчі адміністративні, судові та наглядово-фінансові функції. В оригіналі папка мала порядковий номер – 12 і називалась “*Нарадь Управления Начальника Дрогобычскаго Уезда, Львовской Губернии. Бумагамъ по секретнымъ поручениямъ*”¹. Унікальність укладених в папці документів є безпрецедентною і зумовлена рідкістю подібної документації, залишеної російськими окупантами, бо з теренів Галичини основний її масив був вивезений у московські

¹ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 36.

та Санкт-Петербурзькі архівосховища впродовж 1939–1941 та 1944–1954 рр. Дивує й те, що під час управління Президента Віктора Ющенка значна частина подібних документів за період 1914–1915 рр., які донедавна зберігалися у львівських архівах, шляхом “офіційного обміну” передано у фонди Російської Федерації. Натомість взамін Україна отримала картини і невелику кількість фото та епістолярію періоду 50–70-х років ХХ ст. Такі казуси сьогодні мають бути ретельно вивчені, а винні покарані, адже йдеться про історичну пам’ять щодо тягlosti російської українофобії в Галичині впродовж вересня 1914 – травня 1915 рр. Отже, у столітній ювілей від початку Першої світової війни ця проблема є особливо актуальною.

Дрогобич був захоплений перед 10 вересня 1914 р. різними частинами ХІ-ї армії Російської імперії: кінною дивізією генерала Олександра Каледіна та 4-ма полками донського козацького кінно-артилерійського дивізіону і туркестанської кінно-гірської батареї генерал-майора Олександра Багалдіна². З інших джерел довідуємося, що в селах біля Дрогобича бої велися з перемінним успіхом принаймні до кінця жовтня 1914 р. Безпосередньо 16 вересня 1914 р. у місті було офіційно запроваджено окупаційну владу і адміністрацію, а 19 вересня у дію введено постанову воєнного генерал-губернатора Галичини графа Бобринського, яка була видана у Львові, про нові порядки з приводу окупації краю³.

Адміністративно Дрогобич став центром повіту в межах Львівської губернії (разом 16 повітів). Це розмежування повністю збіглося з австрійським адміністративним поділом⁴. Повіт очолював керівник, який мав помічників у адміністративно-господарських і поліцейських справах, а повітова канцелярія складалася з секретаря і перекладача. Управління на місцях було повністю реорганізовано з прибічників окупації, або ж окупантів. У місті залишено раду і бургомістра, а в селах – посаду віята. Керівником Дрогобицького повіту став Рапота, згодом його змінив капітан О. О. Тілло. Його помічниками були Печковський (адміністративно-господарські питання) і Ф. Ф. Красницький (поліцейні і канцелярські справи). Бургомістром Дрогобича призначено Тюніна, а управителем солеварень – М. М. Івасечка. Останній згодом прийняв управу над жупами Сільця, Стебника та Уличного.

Вдалося з’ясувати, що О. Тілло дослужився до звання капітана ще до початку Першої світової війни і принаймні до кінця 1913 р. працював на посаді начальника Земської охорони⁵ Олькушського повіту Келецької губернії (з центром в

² Валь Э. Кавалерийские обходы генерала Каледина, 1914–1915 гг. / Э. Валь. – Таллин, 1933. – С. 12.

³ Садовий В. Лицар в зброї для міста Дрогобича / В. Садовий. – Дрогобич, 2010. – С. 8.

⁴ ДАЛО. – Ф. 1246. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 1.

⁵ Російською “Земская стража” – об’єднання різних поліцейських команд, утворене у 1866 р., які існували в губерніях Царства Польського. До складу входили міська поліція, повітові жандармські команди, секретна розвідка та інформаційна канцелярія. Юрисдикції земської варті підлягали всі міста (крім Варшави і Лодзі), містечка, селища і повіти Царства Польського. Земська охорона підпорядковувалася Міністерству внутрішніх справ і керувалася варшавським генерал-губернатором. Уряд Земської охорони у кожній губернії підпорядковувався губернатору, якого на рівні повітів представляв начальник місцевої поліцейської чи військово-поліцейської бригади (повітовий начальник, який безпосередньо командував земською вартою). Земська охорона складалася з офіцерів і нижніх чинів, останні іменувалися стражниками і призначалися на службу губернаторами з відставних і запасних нижніх чинів. При виконанні службових обов’язків чини земської варті користувалися особливими правами вартових (див. статті № 128–151 Постановою Управління губерній Царства Польського // Звід законів. – Т. 2. – Вид. 1892 року).

м. Кельце)⁶. В історіографії про діяльність цього імперського чиновника переважають факти про воєнну кар'єру, без жодних натяків про його участь у процесах нелюдського нищення української культури в Західній Україні.

Загалом за час окупації Дрогобича у вересні 1914 – травні 1915 рр. найбільше постраждала культура міста, а особливо фонди місцевих бібліотек (навчальних закладів та релігійних парафій), архіву та кабінетів гімназії, шпиталів, будинків сиріт та ін. Наприклад, під час квартирування донського козацтва в гімназії ім. Франца Йосифа I загальні збитки навчального закладу склали 88 717 корон⁷.

Поряд із нищенням міської освіти, дрогобицька поліція та спеціальний наряд управління начальника Дрогобицького повіту Львівської губернії організували секретну розвідку, яка була спрямована на пошук інакомислячих та патріотично налаштованих українців, поляків, євреїв та німців. Так, 26 грудня 1914 р. підопічний російських окупантів Михайло Івасівка прибув у парафіяльну церкву с. Стебник для того, щоб слідкувати за поведінкою місцевого унійного пароха о. Олексія (Грицика)⁸. Під час молитов парох виголосив слова за здоров'я "...цісаря Франца Йосифа I", а в Болехівцях навіть організував спеціальну літургію. Відтак під час Різдвяних Свят – 5 січня 1915 р. начальник Дрогобицького повіту капітан О. Тілло (його секретарем працював Булгаков) ствердив наказ із грифом "Секретно" для віита с. Стебник, у якому зобов'язав негайно заборонити о. Олексію (Грицику) церковне служіння у Стебнику, як "неімеющому ієрархії"⁹.

7 січня 1915 р. капітан О. Тілло наказав своєму помічникові в поліційній частині Ф. Красницькому таємно з'ясувати: "чи дійсно член міської управи Дрогобича, пан Вежинський, під час захоплення міста російськими військами змінив своє німецьке прізвище Верстляйн на польську Вежинський і чим це зумовлено?"¹⁰. Як виявилось, начальник підозрював, що син Вежинського перебував в особовому складі австрійської армії.

Під час окупації будь-які новоприбулі на посаду мешканці Дрогобича ретельно перевірялися на "политическую благонадежность". Наприклад, 9 січня 1915 р. О. Тілло розпорядився скласти досьє на громадянку міста Марію Ельбівну Бергер, яка прагнула обійняти посаду писаря в міській управі Дрогобича¹¹. 31 січня 1915 р. за політичні переконання з магістрату було звільнено багаторічних чиновників Вікентія Фільнера та Миколу Кедача (підозрювався в організації польського легіону перед вступом російських військ у місто)¹².

⁶ Российский государственный исторический архив. – Ф. 1349. – Оп. 2. – Д. 611. – Л. 53–58. Див. також коротку біограму у: Тілло Алексей Александрович капитан начальник Земской стражи Олькушского уезда Келецкой губернии на 1913 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fgurgia.ru/showObject.do?object=130831612&viewMode=B_10341&link=1

⁷ Лазорак Б. Дрогобицька цісарсько-королівська гімназія імені Франца Йосифа I в часі Першої світової війни (1914–1916 рр.): невідомі епізоди про "переддень" війни, російську окупацію і не тільки / Б. Лазорак, Т. Лазорак // Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич, 2013. – Вип. 4. – С. 43–44.

⁸ ДАЛЮ. – Ф. 1246. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 1–1 зв.

⁹ Там само. – Арк. 2.

¹⁰ Там само. – Арк. 7.

¹¹ Там само. – Арк. 9.

¹² Там само. – Арк. 11.

Подібні переслідування супроводжувалися висилкою в Сибірську губернію. Так, 21 березня 1915 р. львівський губернатор наказав начальнику дрогобицького повіту відправити в заслання до Сибірської губернії греко-католицького священника с. Горущька о. Теофілія (Скобельського) “въ виду вредной его деятельности” на період воєнних дій в Галичині¹³.

Публіковані нижче документи уряду начальника Дрогобицького повіту розширюють наші уявлення про методи “виховної” роботи воєнно-поліцейських працівників Російської імперії на Дрогобиччині, які, як виявилось, мало відрізнялися від методів російських окупантів 1939–1941 рр. та 1944–1953 рр.

Документи секретної папки капітана О. О. Тілла вперше введено до наукового обігу, а їхні рукописні російськомовні тексти публікуються згідно з прийнятими археографічними правилами, зі збереженням формулярних особливостей оригіналу. Водночас текст перекладено автором на українську мову. Уніфікацію великої/малої літер і розділових знаків проведено, в основному, за сучасними вимогами. Скорочення букв, скорочення та важко відчитувані слова подано у квадратних дужках. Датування та порядок чергування документів – згідно з оригіналом.

ДОКУМЕНТИ

№ 1

Його високоблагородію начальнику повіту в Дрогобичі.
Перевізника у начальника
Михайла Івасівки

Рапорт

26 грудня 1914 р., у перший день Різдвяних свят, я був присутній під час усього Богослужіння в церкві села Стебник Дрогобицького повіту; служив унійний священник Олексій (Грицик) (колишній викладач церковної науки в учительській семінарії міста Сокаля /так себе рекомендував¹⁴/), який утік з невідомих причин із Сокаля, і за сприянням та допомогою свого свекра – пароха села Болехівці, влаштувався у Стебнику [починаючи] з місяця жовтня. Під час усього Богослужіння цей священник поминав імператора Франца Йосифа, а в інших місцях Богослужіння та під час акафісту виголосив поминання: “За государя нашего императора Франца Йосифа, величності Його Господу помолимося”, після чого голосно прочитав молитву “Отче Наш”, псалом [50] і “Богородице Діво”. Я з’ясував на місці, що це не поодинокий випадок, адже згаданий священник кожного разу, коли править Богослужіння діє саме так, навіть у присутності російських солдатів (козаків), [у зв’язку із] чим останні почувалися до болю ображеними.

З огляду на те, що поминання імператора Франца Йосифа і святковий молебень після Богослужіння [в цілому] складають враження демонстрації, а згодом [і той] факт, що згаданий священник зав’язався з людьми найнижчого сорту, як в

¹³ ДАЛО. – Ф. 1246. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 31.

¹⁴ Мається на увазі представляв.

моральному, так і в політичному відношенні (з мазепинцями, німцями, поляками, організаторами дружин добровольців проти російської армії, п'яницями), і сам він п'яниця, і [з огляду на те,] що без відома влади, а тільки з протекції свого свекра, священника в Болахівцях, [він] присвоїв собі всі права, якими користувався парох, якого арештувала і вивезла австрійська влада за католицькими уявленнями (підозрами), вважаю своїм обов'язком доповісти про вищесказане Вашому Високблогородію, з метою прийняття заходів проти деморалізації і підбурювання місцевого населення священниками, подібними [о.] Олексію (Грицику).

Дрогобич, 30/XII-1914
Михайло Івасівка

Віз[а] № 1.

Секр[етної] реєстр[атури]

1/І.1915

Секретаріат.

Прошу довідку з циркулярним розпорядженням губернатора з питань віротерпимості і залишених без священника церков [...].

З/І.1915 Заборонити священнику Грицику службу в Стебнику і допитати його особу в Сокалі (секретно).

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 1.

№ 2

Начальник п[овіту]

Секретно.

Війту села Стебник

1/5 січня 1915 р.

Наказую Вам негайно заборонити священнику Олексію (Грицику) церковну службу в с. Стебник, як такому, який немає на це особливого дозволу духовної ієрархії, аж до [моменту] особливих розпоряджень.

Про виконання цього мені терміново доповісти.

Начальник дрогобицького повіту,

капітан Тілло

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 2.

№ 3

Начальник п[овіту]

Секретно.

Війту села Стебник

5 січня 1915 р.

У зв'язку із виникненням необхідності, прошу Вашу високість в якнайшвидший термін повідомити мені свідчення про службові та моральні якості, а також

політичну благонадійність колишнього законовчителя учительської семінарії в м. Сокаль – Олексія (Грицика).

Начальник повіту,
капітан Тілло
Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 3.

№ 4

7/І.1915

Секретареві помічника повітового начальника

Секретно

Прошу негласним методом з'ясувати чи дійсно член управи міста Дрогобича – Вежинський¹⁵ під час захоплення міста російськими військами змінив своє німецьке прізвище Верстляйн на польське Вежинський. Чим це викликано, і чи дійсно один із його синів зараз знаходиться в австрійській армії, яка діє проти нас. З'ясоване докласти нам.

Нач[альник], к[апітан] Тілло

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 4.

№ 5

Начальнику повіту

Секретно

№ 3

7 січня 1915 р.

Помічнику начальника повіту
з воєнно-поліційної частини

Прошу вжити заходів і негласним методом зібрати точні свідчення про осіб, які втекли закордон і вивезли із собою громадські кошти міста Дрогобича, в магістраті з'ясувати, у кого з них у місті знаходиться нерухома власність і який її склад. Розшукати фотокартки цих осіб. Довідку про цих осіб можна надати поліційному охоронцеві Дем'яну Данилевичу.

Начальник повіту,
капітан Тілло

Секретар Булгаков

¹⁵ Йдеться про батька відомого польського поета і драматурга Казимира Вежинського – Андрія Верстляйна-Вежинського (1853–1944), який разом із дружиною Феліцією з Дуніних-Васовичів (1852–1944) померли у 1944 р. в Гродзиську Мазовецькому. Див., наприклад: Wierzyńska und Familie Wierzyński. – Nr. 14 im Bildanhang: Wspomnienia o Kazimierzu Wierzyńskim / [zebrał i oprac. P. Kądział]. – Warszawa: Biblioteka “Więzi”, 2001. – P. 392.

8 січня № 3 доручення отримав помічник начальника [підпис].

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 5.

№ 6

7/І.1915

Секретареві помічника повітового начальника

Секретно

Прошу вжити заходів – негласним шляхом зібрати точні свідчення про осіб, які втекли закордон і які вивезли з собою громадські гроші мі[ста] Дрогобича і магістрату. З'ясувати, у кого з них в місті знаходиться нерухома власність і який її склад, також віднайти фотокартки цих осіб. Довідку виявлених осіб можна подати поліційному охоронцеві Дем'янові Данилевичу.

Нач[альник] др[огобицького] п[овіту] Тілло

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 6.

№ 7

Секретно

Помічнику начальника повіту
з питань воєнно-поліційної частини
Ф. Красницькому

[Штемпель]

М. В.

Начальник

дрогобицького повіту

львівської губернії № 2

“7” січня 1915 р.

Міс[то] Дрогобич

Прошу негласно з'ясувати, чи дійсно член міської управи міс[та] Дрогобича Вежинський під час взяття міста російськими військами змінив своє німецьке прізвище Верстляйн на польське Вежинський. Що [його] до цього спонукало і чи знаходиться один із його синів в австрійській армії, яка діє проти Росії.

Про це мені доповісти.

8/І.1915 р. Начальник повіту

капітан Тілло

Секретар [Булгаков]

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 7.

№ 8

2/І.1915

Секретно

Повідомляю високоблагородному начальнику Дрогобицького повіту, що згідно із зібраними свідченнями виявилось, [що] член міської управи м. Дрогобича Вежинський змінив своє німецьке прізвище Верстляйн на польське Вежинський, щоправда не під час захоплення м. Дрогобича російськими військами, а 21 липня 1913 р. за підтвердженням Галицького намісництва, що було зумовлене тим, що Вежинський раніше працював на залізниці, яка знаходилася у володінні німців на території усїєї Галичини. Коли ж він залишив службу в залізниці, за погодженням своїх родичів він змінив прізвище на Вежинський. Один із його синів Броніслав¹⁶ дійсно служив в місті Перемишль в австрійській армії, яка діє проти Росії.

П[омічник] начальника
Дрогобицького повіту Красницький
11 січня 1915 року

Довідка: Вежинський призваний на службу під час мобілізації на громадських засадах.

П[омічник] начальника Красницький

В наряді № 12
1915 р.
Погоджено в настільному порядку

[Віза]
2/І. 1915.
Секретарю

До відомостей прошу п[омічника] Красницького повідомити мені, чи добровільно пішов син Вежинського [до австрійської армії] чи згідно з набором.

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 7зв.–8зв.

№ 9

Конфіденційно
Помічникові начальника повіту
з питань воєнно-поліційної частини
Ф. Ф. Красницькому

[Штемпель]
М. В.
Начальник
дрогобицького повіту
львівської губернії № 9

¹⁶ Рідний брат Казимира Вежинського (1880 – †1944), відомий інженер. Разом зі своїм сином Яном та дочкою Яніною загинув під час Варшавського повстання у 1944 р.

“9” січня 1915 р.
міс[то] Дрогобич

Громадянка міста Дрогобича Марія Альбертівна Бергер, особисто звернулася до мене з проханням прийняти її на службу на посаду писаря в підпорядковане мені Управління.

У зв'язку із цим пропоную Вам зібрати і подати мені докладні свідчення про моральні якості та політичну благонадійність Бергер, про її сімейний стан, освіту, підданство, віросповідання, національність і трудовий стаж.

Начальник повіту,
капітан Тілло

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 9.

№ 10

Повідомляю високоблагородному начальнику Дрогобицького повіту, що громадянка Дрогобича, дружина аптекаря Марія Альбертівна Бергер віком 46 років, має чоловіка і двоє дітей, які є австрійськими підданими. Марія Бергер закінчила курси Варшавської жіночої гімназії, проживає в м. Дрогобичі, а до цього проживала в Жидачеві. При [...] службою [...] не [...]. Віросповідання – римо-католицьке, національність – полька. Під час приєднання Дрогобича до Росії [вона] проживала у місті і нічого осудного не здійснила, а її які-небудь позиції, уявлення, рефлексії чи прихильності щодо зайняття Галичини [російською армією] точному встановленню не підлягають.

П[омічник] начальника повіту Красницький
11 січня 1915 року

[Віза]
2/I.1915
Секретар

Приготувати наказ з № [...] про прийняття на службу при канцелярії зі щомісячним жалуванням 50 рублів.

До наряду № 1-1915 р.
Погоджено в письмовому порядку

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 9зв.–10.

№ 11

[Штемпель]
КАНЦЕЛЯРІЯ
ВОЄННОГО
ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА
ГАЛИЧИНИ

Начальнику дрогобицького повіту

Діловодство

“31” січня 1915 року

№ 3654

м. Львів

Згідно з даними військового генерал-губернатора Галичини, віддані російській справі чиновник магістрату Дрогобича Вікентій Фельнер і секретар магістрату Микола Кедач на сьогодні звільнені магістратом від своїх обов'язків.

Повідомляю про це Вашому Високблагородію, [від] канцелярії, згідно з наказом військового генерал-губернатора Галичини, про прохання повідомити зміст вищевикладених відомостей.

Начальник Канцелярії [підпис]

Начальник Відділення [підпис]

[Віза]

8/II.1915.

Секретар

Прошу довідку. За мій час Фельнер і Кедач звільнились.

Секр[етарський] вит[яг] № 16

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 11.

№ 12

Терміново.

Начальника п[овіту]

№ 415.

12 лютого 1915 р.

Міському голові міста Дрогобича

Відповідно до відношення канцелярії воєнного генерал-губернатора Галичини від 31 січня 1915 року за № 3154, прошу Вас повідомити, коли саме чиновник магістрату Дрогобича Вікентій Фельнер і секретар магістрату Микола Кедач звільнені від своїх службових обов'язків, а також ким звільнені і чому.

Начальник повіту,
капітан Тілло

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 12.

№ 13

Міська управа
міста Дрогобича
Ч: 27
12 лютого 1915 р.

Його високоблагородію
голови дрогобицького повіту

На цінний лист від 12 лютого 1915 № 415 маю за честь повідомити.

Дня 5 вересня 1914 р. теперішня управа міста була підтверджена і цього ж дня почала здійснювати повноваження. В день 10 вересня 1914 р. під час засідання (протокол № VI пункт 1) було вирішено, що урядовці магістрату, які не виїхали з Дрогобича, залишаються на своїх місцях із такою заробітною платою, яку отримували досі.

Тому що панове Микола Кедач і Вікентій Фельнер покинули перед тим [захопленням] м. Дрогобич, відповідно, не можна говорити про їх звільнення, [і] як довго вони були відсутні в м. Дрогобичі [взагалі].

Ці панове прибули в грудні місяці 1914 р. і просили про прийняття [їх] на роботу, проте управа міста, не маючи для них ані заняття, ані коштів на оплату їхньої заробітної платні, під час засідання від 16 грудня 1914 р. відхилила їх прохання (пункт I протоколу засідання).

Наостанок маємо повідомити, що ці панове [раніше] звільнені від своїх обов'язків тогочасним бургомістром Раймундом Ярошом, щоправда, причини нам невідомі.

Голова міської управи
[підпис] Jabłoński

Чорнильна печатка
“Magistrat król[jewskiego]
wol[nego] miasta Drohobycza”

[Віза]
14/II.1915
Заготовити донесення г[енеральному] губернатору

Секре[тарський] вит[яг] № 16
1915 р.

[Віза]

13/П.1915.

Секретарське № 415

Прошу г[ромадянина] Івасівку

на цьому ж подати довідку про особи

колишніх чиновників дрогобицького магістрату Фельнера і Кедача.

Наскільки мені відомо, Фельнер і Кедач завжди були членами бойових польських дружин; Фельнер пішов добровольцем в польські легіони, організовані в теперішній війні проти Росії, але за деякий час він повернувся в Дрогобич, [проте] у зв'язку із чим – мені не відомо.

Кедач вів діяльність в організації польських легіонів проти Росії і виїхав з ними, і через близько п'ять місяців теж повернувся в Дрогобич. Причини цього, і чому прибув в Дрогобич мені не відомо. Чи був Фельнер чиновником магістрату не знаю, але Кедач кілька років [працював] секретарем магістрату міста Дрогобича.

[Автограф] М. Івасівка

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 13–13зв.

№ 14

Начальнику п[овіту] Секретно
В канцелярію воєнного
генерал-губернатора Галичини

№ 16.

14 лютого 1915 р.

Повідомляю канцелярію воєнного генерал-губернатора, що чиновник магістрату м. Дрогобича Вікентій Фельнер і секретар магістрату Микола Кедач, які самовільно і невідомо куди виїхали з міста Дрогобича під час воєнних дій, згідно з протоколом міської управи, утвердженим від 10 вересня 1914 року, звільнені від посадових обов'язків. Проте з'явившись у грудні минулого року в місті Дрогобичі [вони] подали клопотання про прийняття їх знову на службу, на що управа їм відмовила у зв'язку із заміною їх обов'язків і відсутністю вакансій.

Згідно з наявними у довіреному мені управлінні свідченнями, бачимо, що Фельнер і Кедач постійно були членами бойових польських дружин, і в цій війні Кедач приймав активну участь в організації польських легіонів проти Росії, а Фельнер навіть належав до добровольців в цій ж організації. У зв'язку із цим, мабуть, і була пов'язана їхня відсутність у місті Дрогобичі.

Підписав:

Начальник повіту,

капітан Тілло

Секретар:
секретар Булгаков

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 14–14зв.

№ 15

[Штемпель]
Начальник
дрогобицького повіту
17 лютого 1915 року

Секретареві
помічника з військово-поліційних питань

Війти Борислава, Волянки і Тустанович втекли у Відень і забрали із собою кошти. Необхідно з'ясувати у кого з них залишилося майно, що підлягає конфіскації і яким воно є [за своїм складом].

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 15.

№ 16

[Штемпель]
М. В.
Начальник
дрогобицького повіту
львівської губернії № 17
“18” лютого 1915 р.
міс[то] Дрогобич

Секретно.
Помічнику начальника повіту
з питань воєнно-поліційної частини
Ф. Ф. Красницькому

Згідно з отриманими мною неофіційними даними, війти сіл Борислава, Волянки і Тустанович втекли в м. Відень і забрали із собою гмінні кошти.

У зв'язку із цим пропоную Вам, якщо ці свідчення підтвердяться, з'ясувати, у кого із них залишилося наявне майно, що підлягає конфіскації. Дізнатися, якщо це можливо, про захоплені суми кожним із війтів.

Начальник повіту, капітан Тілло.

Секретар Булгаков.

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 16.

№ 17

[Штемпель]
Начальник відділення
канцелярії
воєнного
генерал-губернатора
Галичини

Милостивий государю,
Олексію Олексійовичу

Його високоблагородію
А. А. Тіллу.

Ваше відношення до канцелярії воєнного генерал-губернатора від 14 лютого за № 16, яке стосується чинів магістрату міста Дрогобича, згоріло у мене в квартирі, в зв'язку із цим прошу Вас повідомити копію цього відношення.

Прийміть запевнення в цілковитій повазі і відданості.

Підпис В[олодимир] Іванович
“22” лютого 1915 р.
№ 5873
м. Львів

[Віза]
Секретне
29/II.1915.
Секретарське
Негайно повідомити
Вит[яг] 16
секретно

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 17.

№ 18

[Штемпель]
М. В.

ЛЬВІВСЬКИЙ
ГУБЕРНАТОР
25 лютого 1915 р.
№ 1817
м. Львів

Термінове
Начальнику дрогобицького повіту
Супроводжуючи при цьому проханні священника Василя Крайчика, прошу Ваше
Високоблагородіє, згідно з укладеним змістом, особисто провести розслідування

в семиденний термін, ретельно висвітливши усі викладені в проханні факти, які вказують на шкідливу діяльність священика Скобельського, і після цього з'ясоване терміново передати мені. При цьому, якщо за даними слідства ці факти підтвердяться, слід порушити питання про висилку Скобельського за межі Галичини.

[Підпис]
Губернатор Мельников

[Підпис]
Правитель Канцелярії [...]

[Віза]
Секретно.
28/II.1915.
Секретарське
Після внесення до реєстраційної книги
те ж [саме] подати для мене

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 18–18зв.

№ 19

[Штемпель]
М. В.

ЛЬВІВСЬКИЙ
ГУБЕРНАТОР
10 лютого 1915 р.
№ 752
м. Львів

Секретно

Начальнику дрогобицького повіту.

Додаючи копію подання начальника жандармського управління воєнного генерал-губернаторства Галичини за № 94, прошу Ваше Благородіє, з поверненням документа, повідомити мені дані про зміст цього подання, зокрема тої частини, яка стосується службовців у Вашому управлінні – Котовича і єврейки Пергер.

[Підпис]
Губернатор Мельников

[Підпис]
Правитель Канцелярії [...]

[Віза]
№ 23
Секретно.

21/II.1915.
Секретарське.
Повідомити.

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 19.

№ 20

Нач[альнику] др[огобицького] [повіту]
4 березня 1915 р.
№ 23

Секретно.

Львівському губернатору.

Рапорт

На № 752

Вкладена при цьому копія подання начальника жандармського управління воєнного генерал-губернатора Галичини за № 94 поданого Вашій Ясновельможності, що у довіреному мені управлінні п[ан] Котович ніколи не служив і не служить. Що ж стосується згадуваної в доповідній н[ачальни]ка жандармського управління воєнн[ого] ген[ерал]-губ[ернатора] Галичини службовці мого управління єврейки Пергер, то такої також не має. [І ніколи] не служила в довіреному мені управлінні. Служить в довіреному мені управлінні польська шляхтичка громадянка Бергер (по чоловікові провізору). Уродженка Подільської губернії. Громадянка Бергер колишня вихованиця II-ї жіночої гімназії у Варшаві, яку закінчила зі срібною медаллю. А батько її поміщик містечка Тарноруда Проскурівського повіту Подільської губернії. [Бергер] має рідного брата в Курській губернії [...] [...] [...]. [Також] має три сестри, які заміжні у Росії: одна – за полковником Войцехівським 31-го Дніпровського полка, яка проживає в Проскуріві Подільської губернії; друга – за начальником [залізничної] станції містечка Браїлова – Московським; а третя – [за] полковим лікарем при охороні – Ламаніном.

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 19зв.–21зв.

№ 21

Нач[альнику] др[огобицького] [повіту]
4 березня 1915 р.
№ 23

Секретно.

Начальник
дрогобицького повіту

Милостивий государю
Володимире Івановичу

Його високостві
В. І. Івановичу

начальнику відділення
канцелярії
воєнного генерал-губернатора
Галичини
1 “березня” 1915 р.

№ 16.

м. Дрогобич

Відповідно до листа Вашої Високості від 22 лютого цього року за № 5873, надсилаю копію мого відношення від 14 лютого за № 16 канцелярії воєнного генерал-губернатора Галичини, яке стосується чиновника магістрату м. Дрогобича Вікентія Фельнера і секретаря магістрату Миколи Кедача.

Прийміть запевнення в щирій повазі та відданості.

Підписав: Тілло

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 22.

№ 22

Нач[альнику] др[огобицького] [повіту]
4 березня 1915 р.

№ 23

3/III.1915.

В. П.

Зберігати цю підписку до мого повернення
з міста Львова, де буде донесено
про священника Скобельського

2 березня 1915 року, я, нижчепідписаний унійний священник с. Горуцьке Скобельський даю цю підписку Начальнику Дрогобицького повіту про те, що від цього числа, аж до спеціального розпорядження зобов’язуюся проживати в м. Дрогобичі при Василіянському чоловічому монастирі. [У зв’язку із чим] свідомо підписуюсь [автограф] о. Теофілій Скобельський¹⁷.

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 23.

¹⁷ О. Теофіль (Скобельський), парох с. Горуцька (на Дрогобиччині) – один із учасників вивезеного свідомого українського духовенства в період російської окупації Галичини 1914–1915 рр. За даними Анатолія Вахнянина, о. Теофіль був співорганізатором та дійсним членом перемишльської “Громади”. 25 травня 1907 р. о. Теофіль (Скобельський) брав активну участь у виборчій кампанії від округу Стрий, Медика, Бібрка, Глиняни. Тоді отець обіймав в Горуцьку посаду голови виборчої комісії. Після того, як отець оголосив результати (о. Давидяк – 687 голосів, д-р Олесницький – 72, гр. Скарбек – 42) обурена громада почала заворушення і, протестуючи, обкидала жандармів і комісію камінням. Була загроза життю й о. Теофілу (Скобельському), у бік якого лунали вигуки: “розірвати його на кускі!”. Щоправда, цей опис поданий офіційною польською стороною, котрій було вигідно піддати провині українського пароха, який попросту виконував обов’язки голови комісії. Жандарми терпіли до останнього і лише після травмування почали стрілянину. Тоді “на кривавих виборах” в Горуцьку загинуло 4 цивільних жителі.

№ 23

Нач[альника] дрого[бицького] по[віту]
“4” березня 1915 р.

№ 21

Львівському Губернатору

На № 1817

Пред'являю при цьому розслідуванні, у справі скарги православного священика села Горущко Василя Крайчика на унійного свящ[еника] того ж села Скобельського, і разом із перепискою доношу Вашій Ясновельможності, [що згідно з] раніше представленим донесенням щодо особистості священика і його діяльності в селі Горущко, вважаю за потрібне порушити клопотання про його висилку за межі Галичини. Більше того, в його особі я бачу завзятого священика уніата-єзуїта, подальше перебування якого може принести вкрай негативні наслідки. Священик Скобельський такий чоловік, який ні перед чим не зупиниться, навіть якщо б йому загрожувало будь-яке покарання. Відтак було проведено багато допитів жителів села Горущке, під час яких виявлено двох [...], які готові були підтвердити, що унійний священик пропонував їм велику суму грошей, щоб вони вбили священика Крайчика. Я в цьому не сумніваюся, [адже] познайомився зі священиком Скобельським під час трьох наших зустрічей. У зв'язку із [можливим] ускладненням ситуації, [за умови] якщо б священик Скобельський залишався в селі Горущко, я вирішив, що необхідно вивезти його із села до міс[та] Дрогобича, до моменту, коли остаточно буде вирішено його питання. [У Дрогобичі] він дав мені підписку про невїзд із міста до [того] моменту, поки я не повернуся зі Львова, куди я поїхав у справах служби 5-го числа.

Переслати на г[убернатора]

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 24–25.

№ 24

Секретно.

Г. Начальнику сокальського повіту

[Штемпель]

М. В.

Начальник

дрогобицького повіту

О. Скобельському погрожували смертельною помстою. У зв'язку із цим, до села було відправлено кінноту та 25 жандармів. Однак існують достовірні свідчення, що о. Теофіл не боявся власної громади, позаяк, під час обідньої перерви самотужки пішов обідати без жодної охорони. Тобто провокація жандармів була об'єктивнішою. Врешті унійний парох побажав, щоб із Горущкого якнайшвидше було виведено війська. Внаслідок патріотичної позиції та українофобської поліційної роботи капітана А. Тілло о. Теофіл був вивезений до м. Сибірска, у якому проживав на вул. Мартиновій, 64. Див., наприклад: Москвофіли // Свобода. Часопись для руского народа в Америці і орган “Руского Народного Союза”. – Рік XV. – Ч. 26. – Нью Йорк, 1907. – С. 5; Качкан В. Анатолій Вахнянин і його роль у розвитку культури Західної України. [Електронний ресурс] / В. Качкан. – Режим доступу: http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2003/N1_2/Art_2.html

львівської губернії

№ 1

“5” січня 1915 р.

міс[то] Дрогобич

[Віза/Сокаль]

№ 807

[Штемпель/Сокаль]

По черговому відмічено

У зв'язку із виникненням необхідності, прошу Вашу Високість, в найкоротший термін повідомити мені інформацію про службові і моральні якості, а також політичну благонадійність кол[ишнього] учителя церковної науки учительської семінарії в мі[сті] Сокалі – Олексія Грицика.

Начальник повіту,
капітан Тілло.

Секретар Булгаков
Секретно

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 26.

№ 25

Секретно.

Г. Начальнику Сокальського повіту

[Штемпель]

М. В.

Начальник

дрогобицького повіту

львівської губернії

№ 1

“5” січня 1915 р.

міс[то] Дрогобич

[Віза/Сокаль]

№ 807

[Штемпель/Сокаль]

По черговому відмічено

У зв'язку із виникненням необхідності, прошу Вашу Високість, в найкоротший термін, повідомити мені інформацію про службові і моральні якості, а також

політичну благонадійність кол[ишнього] учителя церковної науки учительської семінарії в мі[сті] Сокалі – Олексія Грицика.

Начальник повіту,
капітан Тілло.

Секретар Булгаков

№ 26

Секретно

Згідно з поданням, доношу Його Високородію пану начальнику сокальського повіту, що відповідно до зібраних мною неофіційним шляхом даних, виявилось, [що] колишній вчитель церковної науки Сокальської учительської семінарії Олексій Грицик останні 12 років проживав в м. Сокаль, де по вул. Львівській має власний будинок. На посаді вчителя згаданої семінарії перебував впродовж 4–5 років, а до цього викладав закон Божий в жіночому училищі (школі) м. Сокаля. Перед початком теперішньої війни він, Грицик, виїхав разом зі своєю сім'єю кудись на мінеральні води, і де знаходиться від цього часу невідомо. За час його проживання в м. Сокаль він у нічому протиправному не був помічений.

8 лютого 1915 року.

Помічник начальника
сокальського повіту Гончарук [Павло Васильович]

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 26зв.

№ 27

Секретно

[Віза]
№ I
4 березня 1915 р.
Секретно для документів начальника

[Віза]
9/III.1915.
Прошу довідку про
[теперішнє місцеперебування?]

Згідно з донесенням помічника начальника Сокальського повіту від 8 лютого, передаю пану начальнику дрогобицького повіту, львівської губ[ернії].

10 лютого 1915 р. № 807.

Начальник сокальського
повіту Дзезюк [Михайло Іванович]

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 27.

№ 28

Секретно

Начальнику
дрогобицького п[овіту]
№ 1.

Війту с. Стебник

10 березня 1915 р.

Згідно з даним мені наказом від 5 січня цього року за № 1, наказую Вам негайно мені доповісти чи продовжує священник Олексій (Грицик) здійснювати церковну службу в с. Стебник, і де саме він зараз проживає.

Начальник п[овіту], капітан Тілло

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 27зв.

№ 29

Начальник
дрогобицького повіту
№ 811
15 березня 1915 р.

Помічнику начальника повіту
з воєнно-політичних питань
Ф. Ф. Красницькому

Депутація селян від с. Стебник особисто звернулася до мене з проханням надіслати їм в парохію замість унійного [пароха] православного священника для здійснення Богослужінь в їхній церкві.

З огляду на це, пропоную Вам відправитись в с. Стебник і, відповідно до циркулярного розпорядження Львівського губернатора від 15 листопада і 18 грудня 1914 року за № № 565 і 2460, з'ясувати число прихожан, [які] бажають мати унійного [чи] православного священника. Під час підрахунку взяти до уваги лише голоси представників і представниць унійних і православних дворів парафії, при цьому по одному [голосу] на двір.

Водночас рекомендую закритий прийом балотування [за] записками, при цьому кожен бажаючий [має] ставити на записці один хрестик, а той хто проти – два хрестика.

Підсумки балотування подати мені.

Підписав:

Начальник повіту, капітан Тілло

Завірів:

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 29–30.

№ 30

Довідка: здійснене помічником начальника повіту Красницьким розслідування в справі унійного священика Олексія (Грицика) і його відлучення з парафії с. Стебник і про призначення туди православного священика, – 11 квітня 1915 року за № 811 – дійсного реєстру 1915 року, пред'явлене львівському Губернатору.

Завірів:

Секретар Булгаков

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 30зв.

№ 31

[Штемпель]

М. В.

ЛЬВІВСЬКИЙ

ГУБЕРНАТОР

21 березня 1915 р.

№ 3098

м. Львів

Начальнику дрогобицького повіту

Начальник краю наказав греко-католицького священика Теофіла (Скобельського), у зв'язку з його шкідливою діяльністю, – вислати в Сибірську губернію на весь період перебування Галичини у воєнному стані.

Про це повідомляю Вашому Високоблагородію для негайного виконання наказу начальника краю, відповідно до рапорту від 4 березня за № 21, і прошу

мені доповісти про час висилки Скобельського, з метою [подальшого] донесення Начальнику краю.

[Підпис]
Губернатор Мельников

[Підпис]
Заступник правителя канцелярії [М...?]

[Віза]
Вих[ідний №] 21.
Секретно

[Віза]
29/ІІІ.1915
Негайно виконати і доповісти

[Віза]
30 березня
№ 22 /1915

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 31.

№ 32

30 березня 1915 року, Я, нижче підписаний унійний священник с. Горуцько Теофілій (Скобельський), даю дійсну розписку про те, що [згідно з] розпорядженням львівського губернатора від 21 травня ц[ього] р[оку] за № 3098, мені повідомлено про те, що за наказом начальника краю мене висилають в Сибірську губернію на весь час перебування Галичини у воєнному стані, в чому підписуюсь.

Підпис, Теофілій (Скобельський)

Розписку отримав:
Помічник начальника
повіту

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 32.

№ 33

№ 21
30 березня

Шановному
коменданту
міс[та] Львова

У зв'язку із розпорядженням львівського губернатора від 21 березня цього року № 3098.

Зобов'язали [...] згаданого Теофілія (Скобельського), [...] згідно з розпорядженням львівського губернатора від 21 березня цього року № 3098 [...] [...] Ваше Високоблагородіє.

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 33.

№ 34

[Штемпель]

М. В.

ЛЬВІВСЬКИЙ

ГУБЕРНАТОР

19 лютого 1915 р.

№ 1475

м. Львів

Секретно

Начальнику дрогобицького повіту

Згідно з повідомленням тернопільського губернатора від 10 лютого укладеного за № 2173, [та] згідно з наказом начальника краю, під наглядом поліції колишній тернопільський повітовий суддя Антон Рак відбув з Тернополя в Дрогобич.

Повідомляючи про це Вашому Високоблагородію, прошу здійснити неофіційний нагляд за згаданим Антоном Раком і про його від'їзд з Дрогобича безпосередньо доповісти тернопільському губернатору.

Губернатор Мельников

Управитель Канцелярії [...]

[Віза]

Секретно

21/П.1915 № 18

В. п.

Запровадити [...] [...] [...]

повідомити тернопільському
губернатору

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 34–34зв.

№ 35

№ 18

4 березня 1915 р.

Повідомлено Львівському і Тернопільському Губернатору, що Рак зник невідомо куди, відтак здійснити за ним неофіційний нагляд стало неможливим.

П[омічник] [начальни]ка повіт[у] Красницький

Джерело: ДАЛО. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 35.

№ 36

8 год[ин]

Телеграф

в Дрогобичі

Терміново/секретно

Телеграма.

м. Дрогобич

Начальнику повіту

37 слів

Подано: 6 год. 39 хв.

1.IV.191 г.

№ 10

Прийняв [?]

Наказ головнокомандувача. [В] районі Дрогобича, [обох] Кропивників¹⁸ розпочинаються поспішні оборонні роботи. Старшим виробником радимо призначити воєнного інженера капітана Комарова. Прошу надавати йому повну співпрацю у зібранні робітників і возів. 936

Генерал Величко¹⁹

¹⁸ Мається на увазі два різні села Новий і Старий Кропивники у Дрогобицькому повіті. В часі весняного визволення Дрогобиччини австрійська армія в числі УСС, а також польських, мадярських та турецьких легіонів один із своїх плацдармів розпочинала у напрямку Кропивники–Східниця–Борислав–Губичі–Дрогобич.

¹⁹ Костянтин Іванович Величко (20.04.1856, Короча, Курська губернія – †15.05.1927, Ленінград) – російський воєнний інженер, а з 1916 р. – інженер генерал. Закінчив Санкт-Петербурзьку воєнну гімназію і Миколаївське інженерне училище (1875). У 1877 р. вступив до Миколаївської інженерної академії, з якої був мобілізований на фронт у російсько-турецькій війні. У 1881 р. закінчив академію, при якій залишився на викладацьку посаду – репетитора з фортифікації. Студіював у Німеччині, Франції, Італії, Англії та Бельгії. Працював у розробках на будівництві фортифікацій у Ковно та Новогеоргіївську. На початку російсько-японської війни був підвищений до звання генерала для особливих доручень на Далекому Сході. З 1907 р. отримав звання генерал-лейтенанта і почав працювати в редакції комітету “Воєнної енциклопедії”. В часі I-ї Світової війни перебував в розпорядженні Головнокомандувача Південно-Західного фронту, а згодом був призначений начальником інженерів 11-ї армії, яка брала в облогу фортецю Перемишль. Від 4 березня 1916 – начальник інженерів Південно-Західного фронту. Автор тактики так званих “Інженерних плацдармів” під час Брусилівського прориву. В лютому 1918 р.

[Віза]
 Вит[яг] 31
Секретно

[Віза]
 I/IV.1915
 В. п.
 Заходи вже прийняті і
 [...] [...] [...] [...] від 31/III.

Джерело: ДАЛЮ. – Ф. 530. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 36.

Богдан Лазорак. Секретная папка начальника Дрогобычского уезда, капитана Алексея Тилла как аргумент российской украинофобии в Галиции (1914–1915)

Опубликованы 36 оригиналов документов секретной папки начальника Дрогобычского уезда, капитана Алексея Тилла периода русской оккупации (октябрь 1914 – апрель 1915). Большинство документов представляют собой допросы, рапорты, донесения и приказы, касающиеся униатского духовенства, польской и еврейской интеллигенции Дрогобычского уезда. Как следствие, распоряжения начальника Дрогобычского уезда и губернатора Львовской губернии имели откровенно украинофобский характер, что подтверждают факты о вывозе униатских священников в Сибирь, и наоборот, об искусственном назначения на их место православного духовенства. Также, документы содержат ценную информацию о истории неизвестного в литературе периода деятельности дрогобычского магистрата и редкое распоряжение относительно обороны оккупированных территорий от наступления австрийской армии.

Ключевые слова: Первая мировая война, Дрогобыччина, Алексей Тилло, украинофобия.

Bohdan Lazorak. Confidential folder of the superior of Drohobych county Captain Olexiy Tillo as an evidence of anti-Ukrainian character of Russian occupation in Galicia (1914–1915)

The article contains and analyses 36 original documents from the confidential folder of the Captain Olexiy Tillo, superior of Drohobych county in the period of the Russian occupation (October 1914 – April 1915). The folder consists of interrogations, reports, accusations and orders relating to the Uniate clergy and the Polish and Jewish intellectuals of Drohobych county. The orders of the superior of Drohobych county and the Governor of Lviv province demonstrate openly anti-Ukrainian character, confirm sending Uniate parish priests to Siberia, and bringing Orthodox clergy instead. The documents also include valuable information on previously unknown period in the history of the Drohobych magistrate and a rare order concerning defence of the occupied territories from the Austrian army offensive.

Key words: World War I, Drohobych, Olexiy Tillo, anti-Ukrainian policies.

добровільно вступив до лав Червоної армії, в числі якої керував обороною Петрограда. У 1923 р. отримав звання професора фортифікацій у Воєнно-інженерській академії м. Ленінграда. Див., наприклад: Величко Константин Иванович // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: в 86 т. – Петербург, 1890. – Т. 1: А–Алтай. – С. 390–391.